Δ.Ε.Θ. HELEXPO
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΔΡΑ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Α.Π.Θ.
ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
Ι.Α.Π.Ε. ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΗΣ Α.Ε. ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Π Ο Ν Τ Ο Σ

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ

ΠΟΛΥΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ - ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΩΤΙΑΔΗ

27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ - 27 ΜΑΪΟΥ 2018

Περίπτερο 2, Δ.Ε.Θ. Helexpo

Πέρασαν ενενήντα πέντε χρόνια από την περίοδο της καταστροφής, της γενοκτονίας, του ξεριζωμού και της προσφυγιάς. Ως σήμερα δεν τολμήσαμε να δούμε κατάματα της τραγωδία του ελληνισμού δεν αναδείξαμε τα βαθύτερα αίτια, που οδήγησαν τον ελληνισμό της τρισχιλιόχρονης Μικρασίας στο θάνατο. Συνεργήσαμε εγκλωβισμένοι από την Πολιτεία και τους ιδεολογικούς μηχανισμούς της στην απαξίωση της ιστορίας μας. Δεν τολμήσαμε να διεκδικήσουμε το δικαίωμα στην ιστορική μνήμη. Μόνο εκδηλώσεις μνημοσύνων, τελούσαμε και τελούμε.

Πιο οδυνηρή κι από την μεγαλύτερη τραγωδία, μας συμβουλεύει ο μεγάλος πολιτικός της αλύτρωτης Κύπρου Βάσος Λυσαρίδης, είναι η απάθεια στην αντιμετώπιση της. Και πιο εξευτελιστική θα ήταν η τυχόν αδράνεια των παθόντων και των επιγόνων. Γι΄ αυτό, μας συμβουλεύει δικαιούμαι να ανακράξω:

«Καταραμένος να παραμείνω στην αδιάστατη αιωνιότητα.

Αν ξεχάσω τις κραυγές των νηπίων. Τους ρόγχους των απαγχονισθέντων τις πατημασιές των πεταλωμένων τον ανίκητο πόνο των βιασθέντων την οργή των μαρτύρων και μαρτυρησάντων. Το περήφανο βλέμμα του αδούλωτου Πόντιου.

Την λαλιά που φιμώθηκε και ξαναζωντάνεψε στην εξορία. Τις ρίζες που αρνούνται να πεθάνουν. Δεν μας ταιριάζει η ετεροχρονισμένη εκδίκηση. Όμως δεν μας ταιριάζει και η παθητική αμνησία. Δεν είναι μόνο η γενιά που χάθηκε. Δεν είναι μόνο οι γενιές. Που ορφάνεψαν. Είναι και οι γενιές που θαμμένες στα πολυχιλιόχρονα χώματα παραμένουν φρουροί της μνήμης και απαιτούν δικαίωση».

Η συγχώρεση είναι αρετή. Όμως προϋποθέτει την μετάνοια του εγκληματία και των επιγόνων, την αναγνώριση του εγκλήματος και τα διορθωτικά εφικτά μέτρα για μετρίαση του μεγέθους των εγκληματικών πράξεων. Γιατί οι δολοφονηθέντες αρνούνται να ενταφιαστούν.

Στην ιστορική παρακμή του ποντιακού ελληνισμού καθοριστικό ρόλο έπαιξε και το πολιτικό κλίμα της πατρίδας μας, που ήταν πάντα εχθρικό και ταυτόχρονα κατασταλτικό. Η προσφυγιά, το Ελληνοτουρκικό Σύμφωνο Φιλίας Βενιζέλου-Ινονού, η δικτατορία, ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, ο εμφύλιος πόλεμος, η ξενοκρατία και η χούντα της επταετίας δεν επέτρεπαν την ανάδειξη επικίνδυνων «διά την καθεστηκυίαν τάξιν» λευκών σελίδων της σύγχρονης ιστορίας μας. Η λογοκρισία και ο χαφιεδισμός φυλάκισαν τη μνήμη των προσφύγων της πρώτης γενιάς, με αποτέλεσμα να μην προβάλλονται και να αναδεικνύονται τα θέματα αυτά. Κι όταν λυτρωθήκαμε από τα καρκινώματα των πέτρινων χρόνων, ήρθαν τα κόμματα και οι σύνδικαλιστικο-ποντιακοί κόμματο-πατέρες να εξαγοράσουν αντί πινακίου φακής ό,τι παρέμεινε ακόμη όρθιο και ζωντανό. Του χρόνου συμπληρώνονται εκατόν χρόνια από τη Γενοκτονία των προγόνων μας. Για αυτό επιβάλλεται ενωμένοι πλέον να προχωρήσουμε στον κοινό αγώνα. Να καταδικάσουμε τον Κρεοντισμό, αναδεικνύοντας το ρόλο της Αντιγόνης.

Κωνσταντίνος Φωτιάδης

ΠΟΝΤΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ

Παρασκευή 27 Απριλίου 2018 / 07.00 μ.μ.

Α. Εγκαίνια πολυθεματικής έκθεσης

Β. Από τον Πόντο στην Ανατολή. Μουσική περιήγηση.
Λύρα: **Χρήστος Καλιοντζίδης**
Τραγούδι: **Βασίλειος Φωτιάδης**
Πέλα Νικολαΐδου

Γ. Χαιρετισμοί επισήμων

Δ. Παρουσίαση του Λευκώματος:
Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου μέσα από τα εικαστικά έργα του Gjergj Kola.

Εισηγητές:
Αντώνης Τουρλιδάκης, *Πρύτανης Παν. Δυτ. Μακεδονίας*.
Μαυροσκούφης Δημήτριος, *Κοσμήτορας Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ.*
Τάσος Τζήκας, *Πρόεδρος ΔΕΘ - Helexpo*.
Βούλα Πατουλίδου, *Ολυμπιονίκης, Αντιπεριφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας*.
Ιβάν Σαββίδης, *Πρόεδρος Ομοσπονδίας Ελληνικών Κοινοτήτων Ρωσίας και Συντονιστής του ΣΑΕ Περιφέρειας Μαύρης Θάλασσας και Κεντρικής Ασίας*.
Μπακογλίδης Θεοδόσης, *Δήμαρχος Καλαμαριάς*.
Silvia Cuppini, *Καθηγήτρια Σύγχρονης Τέχνης στη Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ουρμπίνο*.
Gjergj Kola, *Καθηγητής Καλών Τεχνών*.
Κωνσταντίνος Φωτιάδης, *Ομ. Καθηγητής Παν. Δυτ. Μακεδονίας*.

Σάββατο 28 Απριλίου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Ο Πόντος κατά την αρχαιότητα. Από τις αφηγήσεις των μυθολογικών παραδόσεων στην πραγματικότητα των αρχαιολογικών ανακαλύψεων».

Εισηγήτρια: **Ελένη Μεντεσίδου**
Υποψ. Διδάκτωρ του Τμήματος Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ.

Ο Εύξεινος Πόντος τοποθετούταν στη συνείδηση των ελλήνων της πρώιμης αρχαιότητας στις εσχατιές του γνωστού σε αυτούς κόσμου, σε ένα χώρο μεταξύ μύθου και πραγματικότητας. Αποτελούσε πράγματι ο Πόντος μία αποκομμένη από τη μητροπολιτική Ελλάδα περιοχή; Με την παρούσα εισήγηση θα επιχειρήσουμε, αναφερόμενοι στις μυθολογικές αφηγήσεις και τα αρχαιολογικά ευρήματα, να διερευνήσουμε τη θέση του Ευξείνου Πόντου στον Ελληνικό Κόσμο από την εποχή των ηρώων έως την ύστερη αρχαιότητα.

Κυριακή 29 Απριλίου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Παρουσίαση βιβλίου ‘’Το Ποντιακό Ζήτημα και η 19η Μαΐου εκείθεν και εντεύθεν του Αιγαίου’’»

Εισηγητής: **Πελαγίδης Ευστάθιος**, *Ομότιμος Καθηγητής Παν. Δυτ. Μακεδονίας*

Ποντιακή μουσική και τραγούδια από τον **Χρήστο Τσενεκίδη**.

Δευτέρα 30 Απριλίου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Μουσική μνήμη και ταυτότητες στη σημερινή Τραπεζούντα»

Εισηγητής: **Νίκος Μιχαηλίδης**, *Ανθρωπολόγος, Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Πρίνστον των Η.Π.Α.*

Η μουσική ακρόαση ως πολιτισμική πρακτική διαμόρφωσης του συναισθήματος υπήρξε βασικό εργαλείο στη διαδικασία συγκρότησης έθνους-κράτους στην Ανατολία μετά το 1923. Στο πλαίσιο αυτό, η λύρα της Τραπεζούντας (ποντιακή λύρα) και η μουσική της αποτέλεσαν τόπο εθνικής αμφισημίας και πεδίο ιδεολογικού ελέγχου και νοηματικής διαπραγμάτευσης. Η εισήγηση εξετάζει πως διαφορετικοί κοινωνικοί δρώντες στη σημερινή Τουρκία - λυράρηδες ακροατές, πολιτικοί ακτιβιστές, ερευνητές και συγγραφείς - διαφόρων ιδεολογικών αποχρώσεων νοηματοδοτούν και χρησιμοποιούν την τραπεζουντιακή/ποντιακή λύρα και τον ήχο της για να δημιουργήσουν ανταγωνιστικές αφηγήσεις του παρελθόντος και διαφορετικούς λόγους εθνοτικού και εθνικού ανήκειν.

Ποντιακή μουσική και τραγούδια από τον ιστορικό Πόντο και την Ελλάδα.

Τρίτη 1 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Ιστορική γεωγραφία του Πόντου»

Εισηγητής: **Ιωάννης Κυραϊλίδης**, *υποψ. Διδάκτωρ. Παν. Δυτ. Μακεδονίας*

Οι θεωρητικές προϋποθέσεις της γεωγραφίας ως ιστορικής επιστήμης που θα συμπληρωθούν με τις αντιλήψεις των αρχαίων Ελλήνων για τη γη - Μια γενική περιγραφή του Εύξεινου Πόντου, που απετέλεσε ένα ιδιαίτερο γεωγραφικό πλαίσιο του ελληνορωμαϊκού κόσμου και άλλες πληροφορίες σχετικές με την εξεταζόμενη περιοχή - Αναφορά στις πηγές (αρχαία γεωγραφία, αρχαιολογικές και περιβαλλοντικές πηγές της ιστορικογεωγραφικής έρευνας) καθώς και αναζήτηση θέσεων που αναφέρονται από τις λογοτεχνικές αυτές πηγές - Μελέτη της κεντρικής περιοχής της Μαύρης Θάλασσας στην Τουρκία (αρχαίο Πόντο) από την αρχαιότητα μέχρι και την βυζαντινή περίοδο.

Οδοιπορικό στον Πόντο μέσα από κείμενα Αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων.

Αφηγητής: **Γεώργιος Συμεωνίδης**.
Ποντιακή μουσική και τραγούδια:
Θεόδωρος Κωτίδης και **Αγγελική Παμπουκίδου**.

Τετάρτη 2 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Αφιέρωμα στο Καρς - Ιστορικομουσική περιήγηση»

Οι Καρσιώτες ένας ξεχασμένος Ελληνισμός

Ελληνικότατο ονόμασε το Καρς ένας απ' τους λίγους φίλους μας στη Ρωσία, ο Δουρνοβώ. Ελληνικότατο και ας έρχεται εκεί πέρα ο Ελληνισμός ως προς τον πληθυσμό τρίτος ύστερα από τους Τούρκους και τους Αρμενίους. Είναι ελληνικότατο γιατί οι 85 χιλιάδες του Έλληνες ως προς την ανάπτυξη και τη μόρφωση εστέκοντο πολύ αψηλά από όλους τους άλλους. Απ' τα 203 κυβερνητικά σχολεία που υπήρχαν σ' όλην την περιφέρειαν τα εκατό νήσαν ελληνικά και τα 103 όλων μαζί των άλλων εθνών που ζούνε εκεί πέρα (μολοκάνικα, γερμανικά, τουρκικά και αρμένικα). Ιδιωτικά ή κοινοτικά σχολεία μονάχα σε ελληνικά χωριά μπορούσε να δη κανένας. Δεν υπήρχε χωριό που να μην είχε το καμάρι του, το σχολείο του το επίσημο, δηλαδή εκείνο, που εδιδάσκοντο τα γράμματα τα Ελληνόπουλα στην ρούσικη γλώσσα και το ανεπίσημο, το κρυφό, που κανένας τελειόφοιτος του Γυμνασίου της Τραπεζούντας ή της Αργυρούπολης εδίδασκε κρυφά στα ρωμιόπουλα της μάνας τους τη γλώσσα.

Αναδημοσίευση από την εφημερίδα «ΕΠΟΧΗ» της Τραπεζούντας,
του εθνομάρτυρα Νίκου Καπετανίδη Πέμπτη 23 Μαΐου 1919.

Εισηγητές: **Νίκος Αφεντουλίδης**, *Πολιτικός μηχανικός*.
Κωνσταντίνος Φωτιάδης, *Ομ. Καθ. Παν. Δυτ. Μακεδονίας*.

Τραγούδι: **Γεώργιος Ιωαννίδης**
Αντωνία Καραγιαννίδου
Γαβρίλος Σιδηρόπουλος

Λύρα: **Μπάμπης Κεμανεντζίδης**
Χαράλαμπος Τσακαλίδης
Κώστας Τυρεκίδης

Νταούλι: **Γεώργιος Κορτσινίδης**
Ηρακλής Αδαμίδης

Πέμπτη 3 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Οι Κρυπτοχριστιανοί του Πόντου»

Εισηγητής: **Ευστάθιος Πελαγίδης**, *Καθηγητής Παν. Δυτ. Μακεδονίας*

Δύο σύμβολα θρησκευτικά, ο Σταυρός, σύμβολο της πραγματικής θρησκείας στα κρυφά και το Μισοφέγγαρο, σύμβολο της τυπικής θρησκείας στα φανερά. Ο Χριστός στην καρδιά και ο Μωάμεθ στα χείλη.

Ο κρυπτοχριστιανισμός, με την άδεια της επίσημης εκκλησίας, δημιούργησε μια χριστιανική εκκλησία «υπό την γην» θαμμένη στα βάθη της ψυχής όλων εκείνων που αναγκάστηκαν να αλλαξοπιστήσουν φαινομενικά, διατηρώντας εσωτερικά την πίστη και προσπαθώντας με τρόπους μυστικούς να τελούν τους τύπους της αληθινής τους λατρείας, έχοντας στα υπόγεια των σπιτιών τους, σε σκοτεινά κελάρια, πίσω από ένα κιλίμι τις εικόνες των αγίων και το καντήλι. Όλοι είχαν δύο ονόματα, ένα χριστιανικό κι ένα τουρκικό. Τηρούσαν με ευλάβεια τις χριστιανικές νηστείες, βάφτιζαν κρυφά τα παιδιά του Οι κώδικες των μοναστηριών και πολλών εκκλησιών χρησίμευαν ως μητρώα βαπτίσεων.

Πάντρευαν τα κορίτσια τους αποκλειστικά με παιδιά κρυπτοχριστιανών. Στο παρακάτω δημοτικό τραγούδι η Πόντια μάνα αποκαλύπτει στην κόρη της το μυστικό της ελληνικής καταγωγής του υποψήφιου Τούρκου γαμπρού μ' έναν ξεχωριστό δικό της τρόπο:

«Σιόνα μ' μη τυραννίεσαι, και μ' ές βαρύν καρδίαν
Θ' αλλάεις το χρυσόν όνομα σ' και τούρκικον θα βάλεις,
θα παίρτς άντραν ολόχρυσον, χριστιανού παιδίν εν.
Σα φανερά Μαχμούτ αγάς και σα κρυφά Νικόλας
Σο μοναστήρ' μεσανυχτί θα πάτε στεφανούζ' νε».

Απαγγελίες κειμένων: **Γεώργιος Συμεωνίδης**, *Ηθοποιός*

Τραγούδι: **Πέλα Νικολαΐδου**
Αλέξης Παρχαρίδης
Γεώργιος Μωυσίδης

Λύρα:

Νταούλι: **Ηρακλής Αδαμίδης**

Παρασκευή 4 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«**Αρχιτεκτονική - οικιστική - χωρική οργάνωση στον ιστορικό Πόντο: τόπος - μνήμη - πολιτιστική κληρονομιά»**

Εισηγήτρια: **Ελένη Γαβρά**, *Καθηγήτρια του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.*

Μουσική και τραγούδια του κεντρικού Πόντου (Κερασούντα Πουλαντζάκη Κοτύωρα Αντά Παζάρ)

Με την ομάδα «ΟΡΦΕΑΣ», του μουσικού εργαστηρίου του συλλόγου Ποντίων Σταυρούπολης Ακρίτες του Πόντου.

Παίζουν:

Λαούτο:	**Χάρης Πορφυρίδης**
Ούτι:	**Μίλτος Σπυριδόπουλος**
Ταμπουράς:	**Χρήστος Τρέβλας**
Βιολί:	**Βασιλική Αστρινείδου**
Τσέλο:	**Κώστας Ιατρούδης**
Κρουστά:	**Γεώργιος Ψωμιάδης**
Κρουστά:	**Θάνος Κουζουκάκης**
Κρουστά:	**Γιάννης Κουτσάκης**

Κεμανές (μεταβυζαντινός), Κεμανές ατά-παζάρ, λύρα:
Γεώργιος Πουλαντσακλής

Τραγούδι: **Γεώργιος Πουλαντσακλής**
Ιωσήφ Αλμασίδης
Χρήστος Γεωργιάδης

Σάββατο 5 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου, στα τουρκικά»
Εκδοτικός Οίκος Belge Yayinlari, Istanbul (2018)

Εισηγητές:
Ragip Zarakolu, *Εκδότης*
Attila Tuygan, *Μεταφραστής*
Sait Tsetinoglou, *Ακαδημαϊκός, συγγραφέας του προλόγου*
Tamer Cilingir, *Συγγραφέας του Pontos Gercegi*
Θεόδωρος Παυλίδης, *Δικηγόρος, τουρκολόγος και συγγραφέας*
Ήρα Τζούρου, *Ερευνήτρια Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Ιστορικός Ισλαμικής Τέχνης*

Κωνσταντίνος Φωτιάδης, *Ομ. Καθ. Παν. Δυτ. Μακεδονίας*

Η αναγκαιότητα της έκδοσης του τόμου της Γενοκτονίας στα τουρκικά.
Διάλογος με τους εισηγητές.

Ποντιακή Μουσική Περιήγηση:

Τραγουδι: **Δέσποινα Καμπερίδου**
Αγγελική Παμπουκίδου
Λύρα - Τραγούδι: **Χρήστος Καλιοντζίδης**
Χρήστος Τσενεκίδης
Θεόδωρος Κωτίδης

Κυριακή 6 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Ιστορία και Μουσική της Πολύπαθης Πάφρας και των Μεταλλείων του Πόντου»

Εισηγητές:
Θωμάς Αλεξιάδης, *Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Α.Π.Θ.*
Κυριάκος Χατζηκυριακίδης, *Επικ. Καθηγητής Α.Π.Θ.*

Το Μουσικό Εργαστήρι του Συλλόγου Ποντίων Σταυρούπολης «Ακρίτες του Πόντου», που διευθύνει ο Γεώργιος Πουλαντζακλής, έχει ως βασικό στόχο την ανάδειξη του υφολογικού και μουσικολογικού μέρους του βιολιού στις περιοχές των ποντιακών μεταλλείων της Μικράς Ασία και της Πάφρας. Στο ξεχωριστό μουσικό ιδίωμα των περιοχών αυτών συμμετέχουν οι καλλιτέχνες:

Λαούτο:	**Χάρης Πορφυρίδης**
Ούτι:	**Μίλτος Σπυριδόπουλος**
Ταμπουράς:	**Χρήστος Τρέβλας**
Βιολί:	**Βασιλική Αστρινείδου**
Βιολί:	**Γεράσιμος Νίνος**
Τσέλο:	**Κώστας Ιατρούδης**
Κρουστά:	**Γεώργιος Ψωμιάδης**
	Γιάννης Κουτσάκης
	Θάνος Κουζουκάκης
Βιολί, Κεμανέ, Λύρα:	**Γεώργιος Πουλαντσακλής**
Τραγούδι:	**Μελίνα Χατζηκαμάνου**
Εκκλησ. μελωδίες:	**Πατήρ Πολύκαρπος Κοντοζίδης**

Δευτέρα 7 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Τα Μοναστήρια του Πόντου και η Ιεραποστολική Δράση των Μισσιονάριων»

Εισηγητής: **Θεοδόσης Κυριακίδης**, *Θεολόγος, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.*

Μουσική αφιερωμένη στα μοναστήρια του Πόντου:

Τραγούδι: **Μιχάλης Καλιοντζίδης**
Βασίλειος Φωτιάδης
Γεώργιος Μωυσιάδης

Λύρα:

Νταούλι: **Ηρακλής Αδαμίδης**

Τρίτη 8 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Χοροί και τραγούδια της επαρχίας Νικοπόλεως και Κολωνίας του Πόντου»

Εισηγητής: **Κωνσταντίνος Φωτιάδης**, *Ομ. Καθ. Παν. Δυτ. Μακεδονίας*

Τραγούδι:	**Γιώργος Ιωαννίδης**
	Χρήστος Ακριτίδης
	Στάθης Παυλίδης
	Κώστας Καραπαναγιωτίδης
	Μπάμπης Ιορδανίδης
	Αντωνία Καραγιαννίδου
	Γαβρίλος Σιδηρόπουλος
	Λευτέρης Ραφαηλίδης
Λύρα:	**Μπάμπης Κεμανεντζίδης**
	Αντώνιος Νικηφορίδης
	Χαράλαμπος Τσακαλίδης
	Κωνσταντίνος Τυρεκίδης
Νταούλι:	**Κλεάνθης Σιαμλίδης**
	Ηρακλής Αδαμίδης

Τετάρτη 9 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Ο Νίκος Καζαντζάκης και οι Έλληνες του Καυκάσου»

Εισηγητής: **Κωνσταντίνος Φωτιάδης**, *Ομ. Καθ. Παν. Δυτ. Μακεδονίας*

«Ο Πόντος συναντά μουσικά την Κρήτη»

Παίζουν οι καλλιτέχνες:
Ηλίας Ανδρεουλάκης
Χρήστος Καλιοντζίδης
Γεώργιος Κορτσινίδης
Ιωάννης Πούλιος

Πέμπτη 10 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Η Εγκατάσταση των Προσφύγων στη Μακεδονία»

Εισηγήτρια: **Ευαγγελία Μπουμπουγιατζή**, *Δρα Παν. Δυτ. Μακεδονίας*

«Τραγούδια της προσφυγιάς»

Τραγούδι:	**Κώστας Καραπαναγιωτίδης**
	Παναγιώτης Κωνσταντινίδης
	Γιάννης Γκόσιος
	Χρήστος Τσενεκίδης
	Στάθης Πορφυρίδης
	Στέργιος Ζημπιλιάδης
	Γαβρίλος Σιδηρόπουλος
Λύρα:	**Γιάννης Μπουλουκάς**
	Γιάννης Τσανακτσίδης
	Αβραάμ Γκόσιος
	Φίλιππος Χαραλαμπίδης
	Κώστας Τυρεκίδης
Νταούλι:	**Κλεάνθης Σιαμλίδης**
	Ηρακλής Αδαμίδης

Παρασκευή 11 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Αργυρούπολη, Κρώμνη, Σάντα, Ιμέρα. Ιστορική και μουσική περιδιάβαση».

Κωνσταντίνος Φωτιάδης, *Ομ. Καθ. Παν. Δυτ. Μακεδονίας*

Τραγούδι:	**Κώστας Θεοδοσιάδης**
	Βασίλης Φωτιάδης
	Χρήστος Τσενεκίδης
	Αχιλλέας Βασιλειάδης
	Γιώτης Γαβριηλίδης
	Γιάννης Κουρτίδης
	Παυλίδης Λάμπης
	Στάθης Παυλίδης
	Στάθης Πορφυρίδης
	Μπάμπης Ιωακειμίδης
	Παναγιώτης Ασλανίδης
	Γιώργος Στεφανίδης
Λύρα:	**Κώστας Σιαμίδης**
	Θανάσης Στυλίδης
	Δημήτρης Πιπερίδης
	Θεόδωρος Ανδρεάδης
	Παναγιώτης Ασλανίδης
	Γιάννης Σανίδης
Νταούλι:	**Γιάννης Πολυχρονίδης**
	Κλεάνθης Σιαμλίδης

Σάββατο 12 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Προφορική Ιστορία και πράξη»

Εισηγητές: **Γεώργιος Αντωνίου**, *Επίκουρος Καθηγητής Α.Π.Θ.*
Κυριάκος Χατζηκυριακίδης,
Επίκ. Καθηγητής της Έδρας Ποντιακών Σπουδών.
Ελένη Ιωαννίδου, *ιστορικός, ερευνήτρια ΙΑΠΕ.*
Μαρία Καζαντζίδου, *ιστορικός, ερευνήτρια ΙΑΠΕ.*
Κυριακή Φωτιάδου, *ιστορικός με μεταπτυχιακό στην Ιστορία, Κοινωνιολογία και Πολιτικές επιστήμες.*

Η προφορική ιστορία στην Ελλάδα, εάν θελήσουμε να συνδέσουμε τις απαρχές ανάπτυξής της με τις πρώτες συλλογικές προσπάθειες στο χώρο αυτό, θέτει πολλά και εύλογα ερωτήματα, όπως: Ποια είναι η θέση που κατέχει στο σύνολο της έρευνας για την ελληνική κοινωνία; Ποιοι είναι οι επιστημονικοί κλάδοι που έχουν προσανατολίσει τα ερευνητικά τους ενδιαφέροντα προς αυτή την κατεύθυνση και ποια η χρήση των προφορικών μαρτυριών μέσα σ' αυτούς; Ποια είναι η θέση που κατέχουν σε κάθε κλάδο οι ερευνητές που υιοθετούν αυτή την οπτική; Ποιες είναι οι σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα σε ερευνητές διαφορετικών επιστημονικών κλάδων που χρησιμοποιούν προφορικές μαρτυρίες και ποιες οι κυρίαρχες θεματικές; Ποιοι είναι οι θεσμοί και οι φορείς που υιοθετούν αυτή την προσέγγιση;

Η απάντηση των ερωτημάτων αυτών προϋποθέτει τη χαρτογράφηση του χώρου που καλύπτει η προφορική ιστορία, χαρτογράφηση η οποία προσκρούει σε πολλαπλές δυσκολίες. Δεν είναι εύκολο να καταγραφούν οι ερευνητές της προφορικής ιστορίας τη στιγμή κατά την οποία δεν έχει αναπτυχθεί επαρκής επιστημονικός διάλογος για να προσδιοριστεί το περιεχόμενο των όρων προφορική ιστορία, προφορικές μαρτυρίες, προφορικά αρχεία, αλλά και έννοιες, όπως η αξιοπιστία της μαρτυρίας και η υποκειμενικότητα.

Απόσπασμα από άρθρο των: **Μαρία Θανοπούλου** και **Αλέκα Μπουτζουβή**

Κυριακή 13 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Οικονομική παρουσία των Ευρωπαίων στον Πόντο»

Εισηγητής: **Κυριάκος Χατζηκυριακίδης**, *Επίκ. Καθηγητής Α.Π.Θ.*

Το Μεταλλείο Ταύρου (Μπουγά μαντέν), ο νοτιότερος Καππαδοκικός οικισμός ιδρυμένος από Ποντίους μεταλλουργούς της Χαλδίας, υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους μεταλλουργικούς οικισμούς της Ανατολίας κατά το 19ο αι. Σήμερα είναι ένα ασήμαντο μικρό χωριό αποτελούμενο από 40 περίπου οικογένειες ανταλλάξιμων Τούρκων. Η παρούσα μονογραφία, τελικό αποτέλεσμα ενός κοπιώδους ερευνητικού μόχθου, ο οποίος στηρίχθηκε στην κριτική αξιολόγηση και αξιοποίηση της σχετικής βιβλιογραφίας και τη δημιουργική της σύνθεση με ανέκδοτο αρχειακό υλικό, καθώς και γραπτές και προφορικές μαρτυρίες, είναι αφενός ένα ουσιαστικό βήμα στην όσο το δυνατό ολοκληρωμένη γνώση της ιστορίας και της οργάνωσης του εν λόγω οικισμού και αφετέρου αποτελεί συμβολή στην ιστορία των ελληνικών οικισμών της Μικράς Ασίας και ειδικότερα των μεταλλουργικών. Σκοπός της να θυμίσει στους ελάχιστους εναπομείναντες υπερήλικες Μπουγά Μεντετζήδες την «αλησμόνητη πατρίδα» και να διατηρήσει τη μνήμη αυτής ζωντανή και στις επόμενες γενιές.

Τραγούδια του Μπουγά Μαντέν και του Κεσκίν Μαντέν και των μεταλλείων Σιμ.
Με το μουσικό εργαστήρι: **«ΟΡΦΕΑΣ»**
Επιμέλεια: **Γεώργιος Πουλατζακλής**

Δευτέρα 14 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Το σύνδρομο του επιζήσαντα»

«Το Σύνδρομο του επιζήσαντα» (Όρος της ψυχολογίας. Παρατηρείται πολύ συχνά σε άτομα που έχουν βιώσει κάποιο πολύ έντονο τραυματικό γεγονός, όπως πόλεμογενοκτονία, φυσική καταστροφή κλπ. Το σύνδρομο αυτό χαρακτηρίζεται από έντονες τύψεις καθώς και ενοχές οι οποίες προέρχονται από την υποσυνείδητη, εσφαλμένη αντίληψη του ατόμου που επέζησε, ότι δεν θα έπρεπε να είχε επιζήσει από τη στιγμή που οι άλλοι γύρω του έχασαν τη ζωή τους).
Λίγα λόγια για την παράσταση: Μια σπονδυλωτή ροή αφηγήσεων και ερμηνειών στο μαύροφόντο της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου και της Μικρασίας, της Αρμενίας και Ασσυρίας σε τρεις χρόνους: α) στο χρόνο της αθωότητας, β) στο χρόνο της απώλειας, γ) στο σήμερα. Κείμενα, μουσικά χρώματα και μυρωδιές Πόντου, Μικρασίας, Αρμενίας, Ασσυρίας. Αληθινές μαρτυρίες ανθρώπων που επέζησαν από την κόλαση. Επέζησαν, προχώρησαν, έδωσαν ζωή φορώντας τη μνήμη, μετατρέποντας την απώλεια σε δύναμη!

Παίζουν:	**Θεώνη Κοσμά** **Ιωάννα Σπασόγλου** **Γιώργος Συμεωνίδης**
Παίζουν και τραγουδούν:	**Αγγελική Παμπουκίδου** **Νατάσα Τσακιρίδου**
Λύρα, Τραγούδι, Μουσ. επιμελ:	**Θοδωρής Κωτίδης**
Κανονάκι:	**Δημήτρης Βασιλειάδης**
Τεχνικοί:	**Αλέξανδρος Τακίδης** **Μάκης Μαριάδης**
Σκηνοθεσία - επιλογή κειμένων:	**Γιώργος Συμεωνίδης**

Τρίτη 15 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Αφιέρωμα στο Χρήστο Αντωνιάδη»

Κωνσταντίνος Φωτιάδης, *Ομ. Καθ. Παν. Δυτ. Μακεδονίας*

Ο Χρήστος Αντωνιάδης, ένας γιατρός που σεβόταν τον όρκο του, ένας γιατρός που ήταν πάνω από όλα άνθρωπος. Τι να πρωτοξεχωρίσω από όσα λαμπρά έπραξε ως λειτουργός του ανθρώπινου σώματος! Δεν θα πω τίποτα άλλο παρά μόνο ότι τον αγαπούσαν, τον σέβονταν και τον υπολόγιζαν πολλοί άνθρωποι, πως πολλοί έπιναν νερό στο όνομά του, πως ακόμα περισσότεροι αποζητούσαν την φροντίδα του. Και εκείνος, ψηλός, όμορφος, με αετίσιο βλέμμα και την κατάλευκη χαίτη των μαλλιών του να ανεμίζει έσκυβε στον ανθρώπινο πόνο. Θεράπευε, φρόντιζε, παρηγορούσε, διαπαιδαγωγούσε.

Είναι ευλογία να απολαμβάνει κανείς ανθρώπους που πατούν στέρεα στη γη, να σιγοτραγουδάνε στα παρακάθια, τραγούδια του Χρήστου, που αναφέρονται στους καημούς και τις λύπες, στις χαρές τις πίκρες της καθημερινής ζωής, ή εκστασιασμένοι την ώρα της χορευτικής μέθεξης να συμμετέχουν στο τραγούδι, ως κινούμενοι χορωδία, μαζί με τον καλλιτέχνη. Ευτύχησα πολλές φορές, συντροφιά με τον Χρήστο, τον Παναγιώτη και τους άλλους μας φίλους, να απολαύσουμε στο ιερό τέμενος της μουσικής μας παράδοσης, το παλαιό Παρακάθ, με την μαγευτική λύρα του Κώστα Σιαμίδη και χοράρχη τον Αχιλλέα Βασιλειάδη την αυθόρμητη συμμετοχή όλων των συνχορευτών στην επανάλη ψητω ν δίστιχων «στα ξένα είμαι Έλληνας και στην Ελλάδαν ξένος» ή το «Την πατρίδα μ΄ έχασα». Εκεί μέσα στο μαγευτικό περιβάλλον ερχόμασταν σε επαφή με τον πραγματικό κόσμο, με εκείνες τις γενιές που είχαν βιώσει την εμπειρία του κοινωνικού αποκλεισμού. Εκεί μέσα στο Παρακάθ, όπου η υγιής νεολαία μας ανταγωνίζονταν χορευτικά η μία ομάδα την άλλη, εκεί μέσα στον προθάλαμο των ερωτικών γνωριμιών τραγουδούσαν το κορυφαίο ερωτικό τραγούδι του: «Το κάρδοπο μ' αγράμπελον κι εσύ τη νύχτας κλέφτες. Κρυφά απ΄εμένε τρύγησες, πουθέν βοτρύδ κ εφέκες». Ο Χρήστος Αντωνιάδης έχει γράψει στίχους ποντιακών τραγουδιών που έγιναν επιτυχίες από τον Στέλιο Καζαντζίδη, τον Χρύσανθο, τον Στάθη Νικολαΐδη, τον Γιάννη Κουρτίδη, τον Αχιλλέα Βασιλειάδη, τον Γεώργιο Στεφανίδη, τον Γιώργο Σοφιανίδη, το Σωκράτη Κυψελίδη, το Ματθαίο Τσαχουρίδη και πολλούς άλλους επώνυμους πόντιους καλλιτέχνες.

Σήμερα καλούμε όλους τους Πόντιους καλλιτέχνες, που συνεργάστηκαν μαζί του να έρθουν και να τιμήσουν τη μνήμη του τραγουδώντας τα δίστιχα που έγραψε για αυτούς.

Τετάρτη 16 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Οφειλόμενο χρέος στο Γώγο Πετρίδη και τον Χρύσανθο»

Α΄ μέρος: Εισηγήσεις

Εισηγητής Α': **Ματθαίος Τσαχουρίδης**

Η Ποντιακή Λύρα στη σύγχρονη Ελλάδα:
Η προσφορά του Γώγου Πετρίδη

Εισηγητής Β': **Κωνσταντίνος Τσαχουρίδης**

Το Ποντιακό Τραγούδι στη σύγχρονη Ελλάδα.
Παραγωγή του ήχου και προοπτικές στον 21ο αιώνα.
Η προσφορά του Χρύσανθου Θεοδωρίδη.

Β΄ μέρος: Μουσικό αφιέρωμα

Ματθαίος και Κωσταντίνος παίζουν και τραγουδούν
Γώγο και Χρύσανθο.

Πέμπτη 17 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

Εγκαίνια εκθέσεων

Ξενάγηση επισήμων Αρμενίας, Κύπρου και Ελλάδας.
Χαιρετισμοί επισήμων.

Γενική εισήγηση:

«Η Τουρκική ιστοριογραφία για το Αρμενικό, Ποντιακό και Κυπριακό ζήτημα»

Εισηγητής: Ι**άκωβος Μιχαηλίδης**
Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Α.Π.Θ.

Μουσική και τραγούδια από την Αρμενία, την Κύπρο και τον Πόντο.

Παρασκευή 18 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Η γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου»

Κωνσταντίνος Φωτιάδης, *Ομ. Καθ. Παν. Δυτ. Μακεδονίας*

«Αν εθελούσια δεν γονατίσεις, ούτε νεκρό δεν μπορούν να σε γονατίσουν»

Αν παραγνωρίσω την Ποντιακή κραυγή «Ν΄ αοιλή εμάς και βάϊ εμάς η Ρωμανία πάρθεν», θα με κυνηγούν οι κραυγές των θρυμματισμένων από τους Τσέτες νηπίων στους Ποντιακούς βράχους, οι ρόγχοι των απαγχονισμένων Αρμένιων διανοούμενων, οι πατημασιές των πεταλωμένων, ο άφωνος πόνος των βιασθέντων, το περήφανο βλέμμα του Πόντιου με την εθνική συνείδηση που δεν πεθαίνει, τα ζωντανά μάτια των αποκεφαλισθέν των Αρμενίων, η Αρμένισσα μάνα που θηλάζει το βρέφος με πηχτό αίμα, τα ακρωτηριασμένα σώματα των Ασσυρίων.

Σήμερα η Τουρκία απαιτεί ανταμοιβή για το έγκλημα της κατά της Κύπρου όπως ο Ταλαάτ απαιτούσε να εισπράξει τις ασφάλειες ζωής των απαγχονιζομένων Ελλήνων, Ασσυρίων και Αρμενίων.

Γι΄αυτό συναισθηματικά αλλά και ρεαλιστικά δηλώνω:

Αν λησμονήσω τον χορό του Ζαλόγγου στην Κόνακα θα με κυνηγούν οι Ακριτίδηδες, οι Χαραλαμπίδιδες πρόδρομοι των Καραολήδων.

Αν λησμονήσω τις αφηγήσεις του Χοβιβιάν και τις γυναίκες στη Σασσούν θα με κυνηγούν οι στρατιές των δολοφονημένων και ο Αρμένιοι της διασπορά.

Ποντιακή μουσική και τραγούδια της Γενοκτονίας

Τραγουδι: **Κώστας Θεοδοσιάδης**
Αλέξης Παρχαρίδης
Στάθης Νικολαϊδης
Πέλα Νικολαϊδου

Λύρα: **Δημήτρης Ξενιτόπουλος**
Γιάννης Σανίδης

Νταούλι: **Κώστας Ζώης**

Σάββατο 19 Μαΐου 2018 / 11.00 π.μ.

«Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου στην τέχνη»

Διαγωνισμός ζωγραφικής

Είναι το σχήμα πόνος; Είναι το φως ψυχή; Είναι το χρώμα ιστορία; Θα μπορούσε κανείς να απαντήσει αβίαστα μόνο αν δεν είχε σταθεί μπροστά σε έναν πίνακα ζωγραφικής, που πίσω και με το σχήμα ή το χρώμα ή και τα δύο μαζί ο ζωγράφος υποχρεώνει τον αναγνώστη του πίνακα να διαβάσει μαζί του την ιστορία που αφηγείται.

Ένα έργο τέχνης χρειάζεται μόνο μια στιγμή συνειδητής θέασης του κόσμου. Χρειάζεται μια πυγολαμπίδα μέσα στο μυαλό μας για να ανθίσει. Χρειάζεται ένα όνειρο γλυκό για να γεμίσει το νου. Ένα έργο τέχνης χρειάζεται ένα συναίσθημα για να επιστρέψει απειλητικά ωραία μέσα από τα χρώματα και τα σχήματα. Και έτσι να γράψει την ιστορία της ιστορίας.

Στις 19 Μαΐου καλούμε το μαθητόκοσμο της πόλης μας να πάρει μέρος στο διαγωνισμό ζωγραφικής με θέμα τη γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου που θα πραγματοποιηθεί στο χώρο του Περιπτέρου 2 της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης από τις 11:00 το πρωί ως τις 3:00 το απόγευμα. Πενταμελής επιστημονική επιτροπή με πρόεδρο τον καθηγητή της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ. **Γεώργιο Κατσάγγελο**, την **Εμμανουέλα Λιάγκου** εικαστικό, την **Μελίνα Γιαλαμά** εικαστικό, την **Κυριακή Φωτιάδου** εικαστικό και τους καθηγητές πανεπιστημίου Κ**υριάκο Χατζηκυριακίδη** και **Κωνσταντίνο Φωτιάδη**, θα επιλέξει τα δέκα καλύτερα έργα, τα οποία θα βραβευθούν με βιβλία που αναφέρονται στην ιστορία και τον πολιτισμό του Πόντου.

Η 19η Μαΐου 1919 δεν πρέπει να σβήσει από τη μνήμη της Ιστορίας.

Κυριακή 20 Μαΐου 2018 / 11.00 π.μ.

«Ποντιακή γαστρονομία»

Είμαστε περισσότεροι από 1.500.000 Έλληνες ποντιακής καταγωγής που στη συμφορά του Ελληνισμού της Ανατολής χάσαμε το σώμα του Πόντου, αλλά δεν χάσαμε την ψυχή μας, την ταυτότητά μας, την εθνική μας συνείδηση. Ξεριζωμένοι πρόσφυγες, αρχίσαμε από το μηδέν. Ξαναχτίσαμε καινούργια σπιτικά, νέες εκκλησίες. Ανιστορήσαμε τα θαυμαστά μοναστήρια του Πόντου στα υψώματα της Μακεδονίας.

Σε κάθε πόλη και χωριό, ιδιαίτερα της Μακεδονίας, φιλοτεχνήσαμε, προς τιμή των αδικοχαμένων νεκρών της Γενοκτονίας μνημεία αιώνιας μνήμης. Αναγνωρίσαμε την 19η Μαΐου ως ημέρα μνήμης και τιμής. Τιμούμε τους νεκρούς μας τη δεύτερη μέρα του Πάσχα, του Θωμά και των Αγίων Πάντων στα ταφία. Συμμετέχουμε μαζί με τα αγαπημένα πρόσωπα που χάθηκαν στο ταφικό έθιμο που έφεραν οι πρόγονοι μας από τον Πόντο, ένα έθιμο που φανερώνει την βαθειά πίστη των Τραντέλλενων του Πόντου στη χριστιανική αντίληψη. Γεμίζουμε πρώτα το ποτήρι του νεκρού μας και τραγουδάμε για την ανάσταση των νεκρών. Τρώμε, πίνουμε μέσα στα μνημεία, αγαπημένα τους τραγούδια.

Αυτό το ταφικό έθιμο θέλουμε να αναβιώσουμε στις 20 Μαΐου 2018, από τις 11 η ώρα στο περίπτερο 2 της ΔΕΘ, μαγειρεύοντας για όλους τους επισκέπτες, παραδοσιακά ποντιακά εδέσματα προς τιμή των 353.000 αδικοχαμένων Ελλήνων του Πόντου. Η συμμετοχή μας σε παρόμοια λατρευτικά έθιμα είναι όπλα αντίστασης στους σκοτεινούς μηχανισμούς που στόχο έχουν την αποσύνθεση των κοινωνικών θεσμών και την ισοπέδωση των πολιτιστικών και πολιτισμικών μας αξιών.

Τραγούδι: **Γαβρίλος Σιδηρόπουλος**
Χρήστος Τσενεκίδης
Γεώργος Μωυσιάδης
Γιάννης Τριανταφυλλίδης

Λύρα: **Κώστας Τυρεκίδης**
Χάρης Αθανασιάδης

Νταούλι: **Ηρακλής Αδαμίδης**
Κλεάνθης Σιαμλίδης

Κυριακή 20 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Αφιέρωμα στο Γιάννη Πασαλίδη»

Εισηγητής: **Κωνσταντίνος Φωτιάδης**

Σε αγόρευσή του στην Δ΄ Συντακτική των Ελλήνων Συνέλευση, στις 28 Ιουνίου 1924 ο Πασαλίδης χαρακτηρίζει «ανθρωποπάζαρο» την υποχρεωτική ανταλλαγή των πληθυσμών: «…Η κεφαλαιοκρατία αυτή στη Συνθήκη της Λωζάννης μάς επέβαλε και κάτι το πρωτάκουστο, την ανταλλαγή των πληθυσμών. Καμιά φορά στην ιστορία δεν εσημειώθη αγοραπωλησία λαών σαν κι αυτήν, τέτοιο ανθρωποπάζαρο, όπως έγινε στη Διάσκεψη της Λωζάννης. Εκεί οι αντιπρόσωποι της κεφαλαιοκρατίας, αντί να σκέπτονται για τα θύματα του πολέμου, εσκέπτοντο για το πετρέλαιο της Μουσούλης. Το αρνείσθε σεις αυτό, κύριοι, ή όχι; Ναι, εσκέπτοντο περισσότερον το πετρέλαιο της Μουσούλης παρά τα θύματα που σκέπασαν της Ελλάδα».

Ο **Θανάσης Στυλίδης**, ο **Δημήτρης Πιπερίδης**,
παίζουν Σανταίτικες μελωδίες και τραγουδούν οι:
Λάμπης Παυλίδης, **Βασίλης Φωτιάδης** και **Γιώτης Γαβριηλίδης**.

Δευτέρα 21 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Ποντιακό Παρακάθ'»

Ποντιακό παρακάθ με τον **Χρήστο Τσενεκίδη**
και πολλούς άλλους καλλιτέχνες.

Τρίτη 22 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Αρμενία - Πόντος - Κύπρος»

Θέματα:
Α. Γενοκτονία και Μνημονοκτονία.
Διδάγματα από τις Γενοκτονίες του 20ου αιώνα.
Εισηγητής: **Γεώργιος Αντωνίου**, *Επίκουρος Καθηγητής Α.Π.Θ.*

Β. Εγκλήματα πολέμου από τον τουρκικό στρατό
κατά την διάρκεια της εισβολής στην Κύπρο.
Εισηγητής: **Πέτρος Παπαπολυβίου**, *Αναπληρωτής Καθηγητής Κύπρου*

Γ. Η Αρμενική Γενοκτονία και το Εβραϊκό Ολοκαύτωμα.
Συγκλίσεις και αποκλίσεις.
Εισηγήτρια: **Sona Melkogian,** *Υποψ. Διδάκτωρ*

Δ. Όψεις του τραύματος μέσα από την προφορική ιστορία.
Εισηγήτρια: **Κυριακή Φωτιάδου**, *ΜΑ στην Ιστορία, Κοινωνιολογία και Πολιτικές Επιστήμες.*

Μουσική και τραγούδια της Αρμενίας, της Κύπρου και του Πόντου

Τετάρτη 23 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Αφιέρωμα στη Ματσούκα του Πόντου»

Κωνσταντίνος Φωτιάδης, *Ομ. Καθ. Παν. Δυτ. Μακεδονίας*

Η περιοχή της Ματσούκας βρίσκεται στην καρδιά του Πόντου, μεταξύ της Τραπεζούντας και της Αργυρούπολης, ανάμεσα στα παράλια του Εύξεινου Πόντου και τα χιλιοτραγουδισμένα βουνά Κουλαντάγ, Ζύγανα και Παρυάδρη. Από τις κορυφογραμμές των βουνών αυτών αρχίζουν τη ροή τους τα τρία ποτάμια, ο Πρύτανης, το ποτάμι της Παναγίας Σουμελά και το ποτάμι της Μουλάκας, τα οποία ενώνονται στο ύψος της κωμόπολης Τσεβισλίκ και σχηματίζουν τον Πυξίτη ή Δαφνοπόταμο, γνωστό από το χιλιοτραγουδισμένο γεφύρι της Τρίχας, που εξυπηρετούσε επικοινωνιακά τις ανάγκες των πλησιέστερων κατοίκων. Στην καταπράσινη αγιότοπη ορεινή επαρχία της βρίσκονταν οι εξαρχιακές και σταυροπηγιακές μονές της Παναγίας Σουμελά, του Αγίου Ιωάννου Προδρόμου του Βαζελώνα και του Αγίου Γεωργίου του Περιστερεώτα. Η πανέμορφη περιοχή της Ματσούκας παρουσιάζει όλα εκείνα τα γλωσσικά και μουσικά γνωρίσματα των Ποντίων στην καθαρότερη μορφή τους. Ήταν τη χαράς το πουλίν, τη τραγωδί η μάνα.

Τραγούδι: **Κωστας Θεοδοσιάδης**
Μπάμπης Ιωακειμίδης
Αχιλλέας Βασιλειάδης
Γεώργιος Σοφιανίδης
Παναγιώτης Θεοδωρίδης
Στάθης Πορφυρίδης
Γιάννης Κουρτίδης
Δέσποινα Καμπερίδου

Λύρα: **Κώστας Σιαμίδης**
Γιάννης Σανίδης
Γεώργιος Μωυσιάδης

Αγγείο: **Γεώργιος Σιαμίδης**
Ειρήνη Σαχταρίδου

Νταούλι: **Γιάννης Πολυχρονίδης**
Γεώργιος Κορτσινίδης
Ηρακλής Αδαμίδης
Γεώργιος Πολυχρονίδης
Κλεάνθης Σιαμλίδης

Πέμπτη 24 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Αφιέρωμα στον Ελληνισμό των χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης»

Κωνσταντίνος Φωτιάδης, *Ομ. Καθ. Παν. Δυτ. Μακεδονίας*

Στις 17 Οκτωβρίου 1997 πήρα με fax το παρακάτω ποίημα με τίτλο «Ρωσοπόντιοι» που έγραψε ο εκλεκτός Θεσσαλονικιός ποιητής και φίλος **Ντίνος Χριστιανόπουλος**:

«ΡΩΣΟΠΟΝΤΙΟΙ»

Σε μια λαϊκή αγορά, ένας νεαρός Ρωσοπόντιος, άπλωνε κάτι ψευτοπράγματα για πούλημα σε μια κουβέρτα. Απέναντί του ένας κοτοπουλάς, μόλις τον είδε, άρχισε να τον βρίζει: «Τουρκόσποροι, τι θέλατε και ήρθατε στην Ελλάδα; Ήρθατε να μας φάτε το ψωμί μας; Να φύγετε. Δε σας θέλουμε». Ο Ρωσοπόντιος δεν ήξερε ελληνικά, δεν καταλάβαινε. Φώναξε τον παππού του, που στέκονταν λίγο πιο πέρα και είχε ακούσει τις φωνές. Εκείνος, ατάραχος, πλησίασε τον υβριστή (στο μεταξύ είχε μαζευτεί και κόσμος) και του είπε με άπταιστα ελληνικά της Οδησσού: «Άκου, παιδί μου, μια κουβέντα θα σου πω και βάλτην καλά στο μυαλό σου: Εάν εσύ είσαι Έλληνας, εγώ είμαι Έλλην». Τα είπε καθαρά και απομακρύνθηκε, ενώ ο κόσμος ενθουσιάστηκε και χειροκροτούσε. Καλοτύχισα κι εγώ τον εαυτό μου που αξιώθηκα ν ακούσω τέτοιο ποίημα.

Τραγούδι:	**Στάθης Νικολαΐδης**
	Μπάμπης Ιορδανίδης
	Κώστας Καραπαναγιωτίδης
	Στάθης Παυλίδης
	Γιώργος Σασκαλίδης
	Γαβρίλος Σιδηρόπουλος
	Γιάννης Τριανταφυλίδης
	Κώστας Τσακλίδης
Λύρα:	**Ανδρέας Κουγιουμτζίδης**
	Χάρης Αθανασιάδης
	Γιάννης Μπουλουκάς
	Κώστας Τυρεκίδης
Νταούλι:	**Κώστας Ζώης**
	Κλεάνθης Σιαμλίδης

Παρασκευή 25 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Η Ποντιακή λύρα στον 20ο αιώνα»

Εισηγητής: **Γεώργιος Ηλιάδης**, Εικαστικός. Σχολή Καλών Τεχνών Μόσχας. Ερευνητής και κατασκευαστής ποντιακών λυρών.

Ο Γιώργος Ηλιάδης πιστεύει ότι οι κανόνες της κατασκευής της ποντιακής λύρας πρέπει να εξελιχτούν ώστε το όργανο αυτό να πάρει την ανάλογη θέση στον σύγχρονο κόσμο. Το επόμενο βήμα του κατασκευαστή του παραδοσιακού μουσικού οργάνου είναι η κατασκευή λύρας-βιολιού, λύρας-μπάσου, λύρας-τσέλου. Περισσότερα στην εισήγηση του.

Ποντιακή Μουσική και Τραγούδια του Καυκάσου

Τραγούδι: **Γιάννης Τριανταφυλλίδης**
Κώστας Τσακλίδης
Στάθης Νικολαΐδης
Πέλα Νικολαΐδου
Στάθης Παυλίδης

Λύρα: **Χάρης Αθανασιάδης**
Δημήτρης Ξενιτόπουλος

Νταούλι: **Κώστας Ζώης**
Ηρακλής Αδαμίδης

Σάββατο 26 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Αφιέρωμα στην ποντιακή διάλεκτο»

Ο Χρήστος Αντωνιάδης δημιουργικά αιρετικός για το μέλλον της μητρικής του γλώσσας υποστήριζε ότι: «Οι γλωσσολόγοι λένε πως είναι ιστορικά αποδεδειγμένο ότι, όταν μια γλώσσα - διάλεκτος δε διδάσκεται στα σχολεία, είναι καταδικασμένη να πεθάνει». Αναζητά αντιφάρμακα επιβίωσης. Ο ίδιος ήθελε να πιστεύει πως «η προσπάθεια που γίνεται μέσω των τραγουδιών, της ποίησης και του θεάτρου έχει ως στόχο να παραμείνει ζωντανή η ποντιακή λαλιά». Πολύ θέλω να συμφωνήσω μαζί του. Αυτή είναι και η δική μου ευχή. Ξέρω όμως ότι η γλώσσα μας έχει ημερομηνία λήξης. Αγωνίζομαι και εγώ όπως ο Χρήστος να είναι μακρύς ο δρόμος της. Γιατί μία γλώσσα που κουβαλάει ιστορία 27 αιώνων είναι δυνατόν να πεθάνει αμαχητί, ενώ τη μιλούν εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι - μουσουλμάνοι στον ιστορικό Πόντο, χριστιανοί ορθόδοξοι, απόγονοι προσφύγων ποντιακής καταγωγής στην Ελλάδα, αλλά και οι ποντιακής καταγωγής πρόσφυγες και μετανάστες σε όλο τον κόσμο; Όταν σε αυτήν τη μητρική γλώσσα τα παιδιά των μουσουλμάνων του ιστορικού Πόντου και τα προσφυγόπουλα της τρίτης γενιάς στην Ελλάδα επικοινωνούν, γράφουν ποίηση, λογοτεχνία, θέατρο και στίχους τραγουδιών;

Όσο βρίσκονται μεταξύ μας αγνοί εραστές της μητρικής γλώσσας του Ομήρου και της Μήδειας, όσο βρίσκονται αδέλφια μας που εξωτερικεύουν τα ψυχικάτους συναισθήματα στην γλώσσα της γιαγιάς, αυτή η γλώσσα, όπως μας σχολίασε και ο σοφός διανοούμενος Ιορδάνης Παμπούκης, δεν έχει το κουράγιο να πεθάνει.

Ακαδημαϊκοί, ιστορικοί, φιλόλογοι, δάσκαλοι, γιατροί, συγγραφείς, ηθοποιοί, ποιητές… Ο καθένας από το δικό του μετερίζι δίνει το δικό του αγώνα για την αξιοποίηση της γλώσσας μας, με αποτέλεσμα σήμερα να έχουμε έναν ποταμό έργων γραμμένων στα Ποντιακά.

Εισηγητές: **Θεόδωρος Κωνσταντινίδης**, *Πανεπιστημιακός*
Ρεβυθιάδου Ανθή, *Αν. Καθηγήτρια Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.*
Γιώτα Ιωακειμίδου, *Φιλόλογος*
Αρχοντούλα Κωνσταντινίδου, *Φιλόλογος*

Ποντιακή μουσική και τραγούδια του Εύξεινου Πόντου

Κυριακή 27 Μαΐου 2018 / 07.00 μ.μ.

«Ποντιακοί χοροί και τραγούδια»

Οι ποντιακοί χοροί, τα τραγούδια και τα λαϊκά όργανα ήτανε και είναι, ακόμα και σήμερα, τρία από τα πιο βασικά γνωρίσματα της ποντιακής κοινωνικής ζωής, τρεις συνδετικοί κρίκοι θα λέγαμε του ποντιακού λαού, πού μέσα στον πλατύ τους χώρο απλώνεται όλος εκείνος ο πλούσιος συναισθηματικός κόσμος που συνέθετε και οργάνωνε εκεί κάτω τον τόσο ελληνικό, τον τόσο χαρακτηριστικό ρυθμό της ποντιακής ζωής.

Όσοι γνώρισαν τους χορούς τόσο στ' ακρογιάλια του Πόντου ή στις πολιτείες και στα χωριά της ενδοχώρας όσο κι εδώ στα νέα ποντιοχώρια, στις γιορτές και στα πανηγύρια, εντυπωσιάστηκαν βαθιά από την ιδιότυπη αρρενωπή χάρη τους, τους γοργούς και πλούσιους και ρωμαλέους ρυθμούς τους, όπως χορεύονταν και χορεύονται στους γάμους, έξω από τις γραφικές εκκλησούλες του βουνού ή κάτω χαμηλά, στ' αλώνια, σε γλέντια και χαρές.

Οι ποικίλοι ποντιακοί χοροί κυκλικοί οι περισσότεροι, με συνοδεία λαϊκών οργάνων και τραγουδιών - καθρεφτίζουν, ο καθένας με διαφορετικό τρόπο, λογής λογής συναισθήματα και ψυχικές καταστάσεις. Χορεύονται κυκλικά, όπως και στην αρχαιότητα, από μικρό ή μεγάλο αριθμό χορευτών, πού κρατιούνται απαραίτητα από τα χέρια. Τον κύριο ρόλο βέβαια το διαδραματίζει ο οργανοπαίκτης. Αυτός κυρίως τον διευθύνει.

Ο θεαματικότερος χορός των Ποντίων είναι ο Σέραχ ορός. Μακρινός αντίλαλος της «πυρρίχης», του ενόπλου χορού της αρχαιότητας. Λέγεται πως το όνομα του το πήρε από το μεταξύ της Τραπεζούντας και των Πλατάνων ποταμό Σέρα, γιατί οι κάτοικοι της περιοχής εκείνης φημίζονταν ως άριστοι χορευτές του είδους. Χορεύεται κυκλικά κι όσοι παίρνουν μέρος σε τούτο το χορό φορούν «ζίπκες» και φέρουν όλο τον οπλισμό τους. Θεωρείται πολεμικός χορός. Και πράγματι, όλος ο γοργός ρυθμός της μάχης κι η πολεμική ορμή καθρεφτίζονται με καταπληκτικό παλμό μέσα στις γρήγορες φιγούρες, τις αναπάλσεις των μυών, τα αλλεπάλληλα αναπηδήματα, τα αντιφεγγίσματα των ματιών και των όπλων, τις φλογισμένες ανάσες. Το μάτι μόλις μπορεί να συλλάβει τους αέναους παλμούς του κορμιού. Οι ζίπκες με τις ατέλειωτες δίπλες τους τρέμουν κάτω από τους μυϊκούς παλμούς κι οι χρυσοκέντητες μαύρες κουκούλες ανεμίζουν στον αέρα τις φτερωτές ελπίδες της νίκης.

Μιχάλης Κουταλακίδης

Χοροί και τραγούδια από την Αρμενία την Κύπρο και τον Πόντο

Η Πολυθεματική Έκθεση ίσως να μην πραγματοποιούνταν αυτήν την περίοδο, αν δεν είχαμε την αμέριστη στήριξη του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΕΘ-HELEXPO και ιδιαίτερα του προέδρου Αναστάσιου Τζήκα, του διευθύνοντος συμβούλου Κυριάκου Ποζρικίδη και του Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή Οικονομικών Αλέξη Τσαξιρλή. Τους ευχαριστούμε από καρδίας.

Ένα μεγάλο όμως ευχαριστώ, οφείλουμε όλοι οι Πόντιοι, στον εξοχότατο Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας κύριο Προκόπη Παυλόπουλο, που δέχθηκε με χαρά να τεθούν όλες οι εκδηλώσεις, υπό την αιγίδα της Ελληνικής Δημοκρατίας.

Στην πολυετή έρευνα, καρπό των 24 βιβλίων μόνο για την Γενοκτονία, με πολλές απρόβλεπτες και τραυματικές εμπειρίες, τρεις γυναίκες στάθηκαν στο πλευρό μου. Η αδελφική μου φίλη Ειρήνη Παναγιωτίδου, η άψογη συνεργάτιδά μου, διδάκτωρ Ιστορίας, Ευαγγελία Μπουμπουγιατζή, που μοιράστηκε όλες τις πίκρες και τις χαρές του έργου, για την οποία δεν υπάρχουν λόγια να εκφράσω την ευγνωμοσύνη και την αγάπη μου και η κόρη μου Κυριακή που στερήθηκε πολλές παιδικές και εφηβικές χαρές μαζί μου.

Ευχαριστώ επίσης, το φίλο και συνεργάτη Γιάννη Κυραϊλίδη, για τις συμβουλές του και τη βοήθεια στο διαδικτυακό λαβύρινθο. Ένα θαυμάσιο ζευγάρι, δύο καλοί μου φίλοι, κατέθεσαν επίσης την ψυχή τους, το ταλέντο τους και τις επιστημονικές τους γνώσεις. Είναι ο καθηγητής της Σχολής Καλών Τεχνών Γιώργος Κατσάγγελος και η αρχιτεκτόνισσα και μουσειολόγος σύζυγος του Αναστασία Βαλαβανίδου.

Ευχαριστίες οφείλω και στις καλές μου φίλες Ζωή Κωνσταντινίδου, διδάκτωρ της Σχολής Νηπιαγωγών του Α.Π.Θ. και Μάρθα Τοπαλίδου, αρχιτεκτόνισα για τις ουσιαστικές παιδαγωγικές, μουσειολογικές και μεθοδολογικές προτάσεις τους, οι οποίες βοήθησαν για να επιτύχουμε καλύτερη προσέγγιση και επικοινωνία με τους επισκέπτες και ιδιαίτερα τους μαθητές των σχολείων.

Ευχαριστώ την εξαιρετική πολυτάλαντη καλλιτέχνιδα Βαρβάρα Γκέκα-Πασαλίδου για τα ψηφιδωτά των επώνυμων ποντίων αλλά και για τις κούκλες που κατασκεύασε για την έκθεση.

Ευχαριστώ ακόμη το δραστήριο Σύλλογο Ποντίων Φοιτητών και Σπουδαστών Θεσσαλονίκης, για τη συμμετοχή τους στις πολλαπλές ανάγκες ολοκλήρωσης των εκδηλώσεων, καθώς επίσης και τους φίλους εθελοντές, που αποδέχτηκαν να στηρίξουν την πρότασή μου, ως μέρος του συλλογικού μας χρέους απέναντι στην πολύπαθη ιστορία μας.

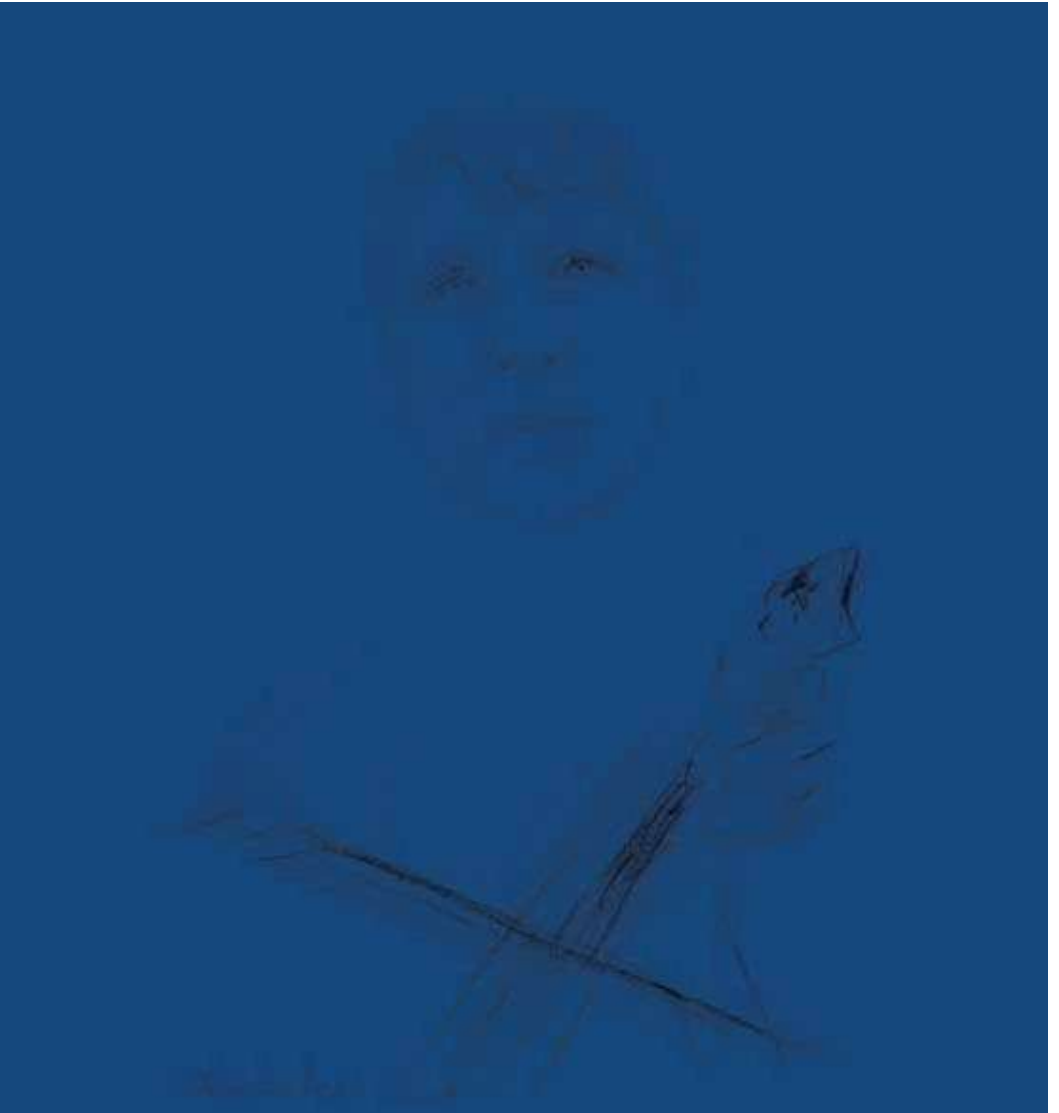
Ευχαριστώ τα Πρωτοβάθμια Σωματεία των Ποντιακών Συλλόγων, που δέχτηκαν με χαρά να στηρίξουν όλες τις πολιτιστικές δραστηριότητες, τις επιχειρήσεις ***Ραγιάν***, του Θεόδωρου Γεωργιάδη και ***Βερμίου Γης***, της Ελένης Βασιλειάδου για την παρασκευή και προσφορά των ποντιακών φαγητών.

Ευχαριστώ τον Λάζαρο Φαντίδη για την ηχητική κάλυψη των εκδηλώσεων, αλλά και το Μάκη Μαριάδη, υπαλλήλου του Δήμου Παύλου Μελά για τις πολλαπλές βοήθειες.

Επίσης ένα μεγάλο ευχαριστώ στο φίλο και καλό συνεργάτη μου Στέλιο Κυριζάκη, γραφίστα και φωτογράφο, για τον άψογο σχεδιασμό και την υπέροχη συνεργασία μας, στην έκδοση του λευκώματος και όλων των εντύπων της έκθεσης.

Τέλος, ευχαριστώ και όλους τους συνδιοργανωτές της πολυθεματικής έκθεσης.

Κωνσταντίνος Φωτιάδης

ΔΕΘ HELEXPO

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΕΔΡΑ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΠΘ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ